

GYÜMÖLCSKERTÉSZ.

A KÖZSÉGI FAISKOLÁK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 10-én és 25-én.

KIADJA A FÖLDMÍVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM.

Szerkeszti: MOLNÁR ISTVÁN,

orsz. gyümölcsészeti miniszeri biztos és a budapesti kir. kertészeti tanintézet igazgatója.

Előfizetési ára folyó évre egy községnek, mint magánosoknak egy forint, mely a lap kiadóhivatalának: Athenaeum r. társulatnak Budapestre (Ferenczlek-tere 3. sz.) egyszerre küldendő be.

A m. kir. Belügyminiszerium 1891. évi 33.881. sz. rendeletével e közlönyre minden község előfizetni tartozik. — A Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszerium 20.899/1891. sz. a. az összes felekezeti hatóságoknak ajánlotta.

HIVATALOS RENDELETEK ÉS KÖRLEVELEK.

40.186.

IV/42. szám. Pályázati hirdetmény.

A budapesti m. kir. kertészeti tanintézetben a f. évi szeptember hó 15-én megnyíló kertészképző tanfolyamra 10 tanuló felvételére pályázat hirdettetik.

E tanfolyamra való felvétel feltételei:

a) Legalább 16 éves s legfeljebb 26 éves életkor, mely születési okmánynyal igazolandó.

b) Orvosi bizonyítvány arról, hogy a pályázó ép, erős testalkatú, teljesen egészséges s védhimműveléssel be van oltva.

c) Jó erkölcsi magaviseletet tanúsító községi bizonyítvány.

d) Iskolai bizonyítvány 4 középiskolai osztály sikeres elvégzéséről.

e) Oly kertészek, kik már több év óta gyakorlatban vannak, habár a 4 középiskolai osztályról bizonyítványt felmutatni nem képesek, kivételképpen tanulókkul felvehetők, ha a felvételi vizsgán kellő előképzettséget képesek felmutatni.

f) Pályázók kérvényeiket 50 kros bélyeggel ellátva kellően felszerelve s a földművelésügyi m. kir. miniszerhez címezve, augusztus 15-éig tartoznak az intézet igazgatóságához benyújtani, mely azokat a kijelöléssel együtt a földművelésügyi m. kir. miniszerhez terjeszti fel.

g) A 4 középiskolai osztályt nem végzett pályázók augusztus hó 20-ára felvételi vizsgára hivatnak be. Ezen vizsgán a pályázók a polgári iskola 4 osztályának tananyagából vizsgát tenni kötelesek. A vizsga eredményéről az igazgató a vizsga után azonnal szóval értesíti a pályázót.

h) A felvett tanuló tartozik az intézetben szeptember hó 15-én pontosan megjelenni.

i) Minden felvett tanuló tartozik teljes ellátásáért (ruházatot és ágyneműt kivéve) évenként negyedévi részletekben 200 forintot az intézet pénztárába befizetni. A földművelésügyi m. kir. miniszer 4 ingyenes helyet alapított, melyre szegénysorsú vagy árva, de jó magaviseletű és szorgalmas tanulók pályázhatnak. Az ily ingyenes helyre pályázók kérvényük mellé még szegénységi bizonyítványt is mellékelni tartoznak.

Kelt Budapesten, 1896. évi július hó 1-én.

A magyar királyi kertészeti tanintézet igazgatósága.

35.621

1896. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Budapest székes-fővárosban szervezett felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamra való felvételre.

Hallgatóknak a székes-fővárosban szervezett 1896/7-iki tanévre való felvétele céljából ezennel pályázat nyittatik.

A célja ennek a tanfolyamnak az, hogy az arra felvett hallgatók a szőlőművelésben és a pinczekezelésben elméleti és gyakorlati alapon oly mértékben képeztessenek ki, hogy a tanfolyam sikeres bevégeztével a szőlészeti és borászati szakban akár az állam szolgálatában való alkalmazásra, akár uradalmak, nagyobb birtokosok, egyesületek, szövetkezetek, vagy ily célra alakult vállalatok által létesített, vagy jövőben létesítendő nagyobb kiterjedésű szőlők, szőlőoltványtermelési üzemek, vagy pinczék önnálló kezelésére képesítve legyenek.

Az előadások az egy egész évre terjedő tanfolyamon folyó évi november hó 1-én kezdődnek.

Azt megelőzőleg azonban a tanfolyamra felvettek kötelesek 4—6 hetet gyakorlat végett az állami szőlőtelepen, vagy annál az állami vinczellériskolánál tölteni, amelyhez e célból utaltatni fognak.

A tanfolyamra csak oly pályázók vétetnek fel, a kik

1. a magyaróvári gazdasági akadémiát, vagy a hazai gazdasági tanintézetek valamelyikét jelesen végezték;

2. ép és erős testalkattal birnak s egészségesek és ezt hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolják.

A tanfolyam tandíjmentes s a felvett hallgató csak saját ellátásáról tartozik gondoskodni.

Szegényebb sorsú és kitűnő bizonyítványokkal rendelkező folyamodók ösztöndíjban is részesülhetnek.

Ez az ösztöndíj a tanfolyam egész tartama alatt előlegesen kiszolgáltatandó havi 50 frtban van megállapítva.

Attól a hallgatótól, a ki a tanfolyam tartama alatt kellő előmenetelt nem tanúsít, az ösztöndíj évközben bármikor elvonható.

Az ösztöndíjas hallgató, a ki a tanfolyamot annak bevégezése s a vizsga letétele előtt, önhibájából vagy saját viszonyaiból származó okból elhagyja, vagy a tanfolyamról fegyelmi úton kizáratik, köteles ösztöndíjának addig élvezett összegét az államkincstárnak megtéríteni. E végett tartozik minden pályázó, ha már nagykorú s nem áll gondnokság alatt, saját maga nevében, ha pedig még kiskorú vagy gondnokság alatt áll, az atya, gyám vagy gondnok által kiállított jogerős nyilatkozatot mellékelni folyamodványához.

A nyilatkozat a szabályszerű bélyeggel látható el s az aláírás közjegyzőileg, vagy bíróilag hitelesítendő. Ha a nyilatkozatot a gyám vagy gondnok állította ki, az aláírás hitelesítésén kívül a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges.

Az 50 kros bélyeggel ellátandó pályázati folyamodványhoz a fenti nyilatkozaton kívül csatolandók még a folyamodó keresztlevele (születési bizonyítványa), a fenti 2 pont értelmében szükséges hatósági orvosi bizonyítvány, továbbá a folyamodó végzett tanulmányait igazoló bizonyítvány s ha már alkalmazva volt, az alkalmazását is igazoló bizonyítvány.

Az ekként felszerelt s a földművelésügyi ministerhez címzendő folyamodvány legkésőbbben folyó évi augusztus 1-ig azon gazdasági tanintézetnek (magyaróvári akadémiának) igazgatóságához nyuj-

tandó be, a melytől a folyamodó végbizonyítványát kapta.

Az oly folyamodványok, a melyek nem ezen az úton, vagy nem helyesen felszerelve nyújtatnak be, érdemleges tárgyalás nélkül vissza fognak utasíttatni.

Budapesten, 1896. évi május hó 30-án.

Földművelési m. kir. minister.

Külföldi consulátusaink jelentései a gyümölcsstermelési és kereskedelmi viszonyokról.

A szentpétervári consul jelentése. Habár a Szt.-Pétervár körül fekvő kormányzóságokban majdnem csupán bogyós gyümölcsöket termelnek, mindamellett Szt.-Pétervár képezi az észak-orosz gyümölcskereskedelemnek központját. A legtávolabbi vidékekről, bel és külföldről gyűlik itt össze a legkülönfélébb gyümölcs, hogy jó pénzen eladódjék. Konstantinápolyból Odesszán át paradicsom, Egyiptomból dinnye, Francziacsrászból szilva, Tirolból alma, Olasz és Törökországból citrom és narancs stb. megtalálja útját Szt.-Pétervárra. Jelenleg (januárban) Odesszában 70,000 láda citrom, 12000 láda narancs van raktáron, melynek legnagyobb része Szt.-Pétervárra van irányítva.

Az 1894. évi nemzetközi gyümölcskiállítás óta a tiroli alma rendkívüli keresletnek örvend. Különösen az u. n. »gastronom« üzletek kapták fel nagy mérvben a tiroli almát; ezek pedig a jó gyümölcsöt igen magas áron szokták fizetni, így pld. a szép egyiptomi dinnyének darabjáért 10—12 rubelt is megadnak.

A belföldi termékek leginkább a Nicolai vasúton (Moszkva—Pétervár) jutnak a fővárosba. A nevezett vasúton ide szállított élelmiszerek tömege messze túlhaladja az egyéb árúk mennyiségét. Ezen szállítmányok bizonyos sorrendben történnek: nyáron főzelékfélék, nyár végén bogyós gyümölcsök, ősszel egyéb gyümölcs (alma, körte stb.) és gabona, télen fagyott hús és halak.

Augusztustól november 15-ig naponként átlag 20 waggon alma érkezik. Ezen mennyiség csupán a július hóban beálló moszkvai ugorka-özön által lesz felülmúlva napi 150 waggonnal. A piacnak ilyen rövid idő alatt történő előzőnlése az ugorkának árát is tetemesen leszállítja. Az őszi folyamán Szt.-Pétervárra szállított almának mennyisége kerek 2000 waggon azaz 1 millió pud (163,800 q), a dinnyeszállítmányok 400 waggon a. 1500—1800 db., tehát körülbelül 600,000 drb. Bogyós gyü-

mölcsből és zöldségből átlag 4 millió pudot (655,200 q) szállít a Nicolai vasút Szt.-Pétervárra, a mihez kb. 8000 vasúti teherkocsi szükségeltetik.

A belföldi gyümölcsöt megérkezte után azonnal a Szezukin piacra viszik. Az almát szalma-gyékényből készült nagy csomagokban árúlják, a mely csomagok súlya 20—25 pud (3.2—4 q), ára pedig a fajta szerint 50—70 rubel.

A finomabb almát Krim félszigetről faládákban à 1000 drbként szállítják. Ezekhez 4 étage-ra osztott waggonokat használnak, minden étageon 150—200 ládával. A Krimből való szállítás a tél elejéig tart. Hogy a gyümölcs a kocsikban meg ne fagyjon, azok falait posztóval bélelik ki. Az astrachani jó hírnévnek örvendő dinnye és szőlő a Volgán Saratowig lesz hajókon felküldve, a hol a moszkvai és szt.-pétervári gyümölcskereskedők a »zöld piacon« találkozáva eszközlik vásárlásaikat. A pétervári kereskedők különösen a cseresznye, fekete ribiszke és egyéb bogyós gyümölcsök iránt érdeklődnek. A cseresznye ára pudonként kezdetben 25 kopek, a mely ár azonban a nagyobb mérvű kínálat folytán egész 4 kopekre száll alá.

A fővárosban magában a gyümölcskereskedelem a Szezukin piacon összpontosul, a hol nyáron át és őszzel óriási mennyiségű gyümölcsöt halmoznak fel. Számptalan nagy és kiskereskedő foglalkozik a gyümölcsnek elrendezésén és a kellő időben való forgalomba hozatalán. A nagykereskedő, ha a téli gyümölcs bevitele kezd nagyobb mérveket ölteni, a nyári gyümölcsön minden áron igyekszik túladni. E célból széthordatja azt a házakhoz és környékbeli községekbe s így leszállított áron árúltatja; ennek következménye az, hogy a központi piac csakhamar megtisztul a nyári gyümölcstől.

Egy másik értékesítési módja a Szezukin piacon felhalmozott gyümölcsnek a befőzés. Már július—augusztusban nagy előkészületeket tesznek e célból. Nagyobb gyümölcsraktártulajdonosok 100 és több leányt foglalkoztatnak a gyümölcs tisztításával. Évenként átlag 20,000 pud befőtt gyümölcs lesz ily módon előállítva.

Habár a lágymagú (almás) gyümölcs elegendő mennyiségben lesz is Oroszországban termelve, mindamellett a nyugateurópai gyümölcsfajták mindig találhatnak piacot az orosz fővárosban, mert ezen fajták az orosz időjárási viszonyok között soha meghonosodni nem fognak. Az orosz kormány is erre való tekintettel leginkább Észak-Amerikából hozatja a fajtákat, a melyek legkönnyebben szokják

meg az orosz égaljat. A friss és szárított gyümölcs bevitele állandóan emelkedőben van. Ezt a következő számok bizonyítják:

	1891	1892	1893	1894
	ezer pud			
friss gyümölcs, narancs, citrom } szőlő és aszalt zöldség }	1440	1495	1803	2332
aszalt gyümölcs (szilva, füge, } szőlő, stb.) }	153	153	188	195

Az Oroszországba külföldről bevitt gyümölcs az egyes országok között a következőképp oszlik meg: Olaszország 65°/_o, Németország 9°/_o, Franciaország 8°/_o, Ausztria-Magyarország 8°/_o. — Csupán narancs és citrom: Olaszország 60°/_o, Törökország 34°/_o, Németország 2°/_o, Görögország 1°/_o és Ausztria-Magyarország 0°/_o. Aszalt gyümölcsből: Törökország 43°/_o, Görögország 22°/_o, Franciaország 14°/_o, Ausztria-Magyarország 8°/_o. Ami még marad, az a többi országok között oszlik meg. Ezen adatok csupán azon bevételre vonatkoznak, a mely Oroszország európai határán jut át. Az ázsiai határon, különösen az orosz-perzsa határon át körülbelül 10-szer annyi aszalt gyümölcs vitetik be, mint a mennyit az európai összes bevétel kitesz.

Remélhető tehát, hogy Ausztria-Magyarország gyümölcsbevétele Oroszországba még tetemesen növekedhetik. Igen jövedelmező volna zöldségmagvak bevitelével is nagyobb erélylyel eljárni, mert ezek kereslete még igen jelentékeny.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

Állítsunk emléket Bereczki Máténak!

Legutóbbi közleményünk óta e célra még a következő kegyeletes adományok folytak be szerkesztőségünkhöz:

147. Rác Sándor, Budapest 1 frt — kr.

Wachtl Imre ívén:

148. Wachtl Imre, Valpó (Horv.-orsz.) 1 » — »

149. Brand J. » » — » 50 »

150. Danovecz Gy. » » — » 20 »

151. Zahl J. » » — » 40 »

152. Lieber Ede » » 1 » — »

153. Forics József » » — » 40 »

154. Fichtner J. » » — » 30 »

155. A »Gyümölcskertész« szerkesztősége másod ízben 16 » — »

VII. kimutatás összege 20 frt 80 kr.

I—VI. » » 233 » 50 »

Együtt 254 frt 30 kr.

Ujólaj fejkérjük az ivtartókat, miszerint a kapott íveket — akár gyűlt azokra össze adomány,

akár nem — *mielőbb* beküldeni szíveskedjenek, miután az emlékbizottság még e hóban beszámoló ülést szándékozik tartani és az emlék meghatározásánál a bizottságnak tudnia kell, mily összeg áll e célra rendelkezésére.

Az emlékbizottság.

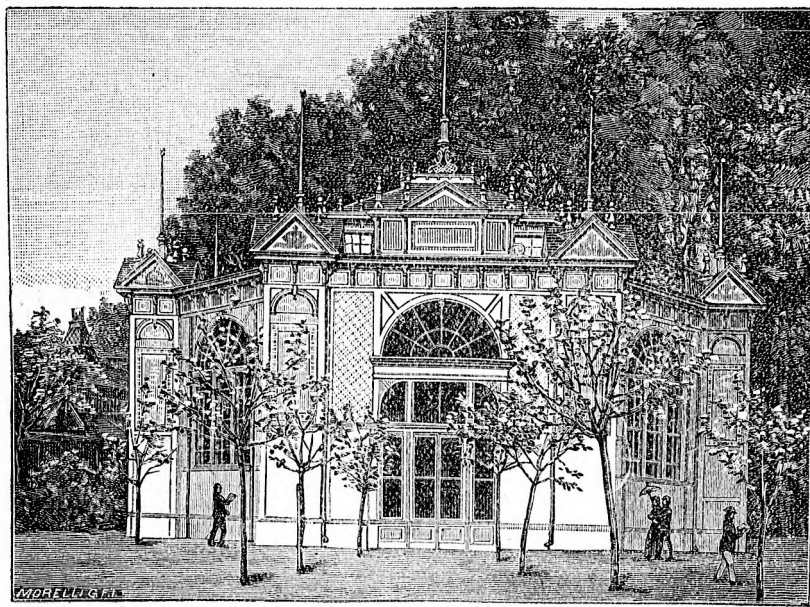
Az országos kiállítás állandó kertészeti csarnoka.

A mezőgazdasági pavillon északkeleti bejárata felől s a borászati csarnok mögött emelkedik az állandó kertészeti kiállításnak — egyszerű bár, de mindamellet csinos pavillonja (lásd 35. ábra), melynek külseje nélkülöz ugyan minden nagyobb szabású díszet s nem gyakorol a látogatóra oly maradandó impressiót, mint sok apróbb bizarr stílusú építmény; mindazonáltal a céljának eléggé megfe-

Igaz, hogy ezek itt mintegy díszül s csinos környezetéül szolgálnak a többi kiállított tárgynak s nélkülök bizony jóval megcsappanna e csoport kiállítása, — de ez csak a mellett bizonyít, hogy a szorosán vett kertészeti érdekű dolgokból nem tellett volna ki egy egész csarnokra való.

Itt is tehát avval a sajnos tapasztalattal állunk szemben, mint már a lefolyt időleges kiállításokon is, — nevezetesen, hogy hazai kertészeink körében ezen csoport rendezése körül is kevés volt a buzgalom, az érdeklődés.

Hiányoznak innen nagyobb kertészeink, kik telepeikről egyáltalán semmit sem állítottak ki; pedig — hogy csak egy példát említsünk — igen érdekes s egészen helyén való lett volna, ha — ép úgy mint az ipar- és mezőgazdaság többi csoportbeli nagyobb kiállítói java része — ők is kiállították volna telepük kicsinyített plastikus, stereotyp

35. ábra.

lel; nagyságra nézve pedig — a kiállított tárgyakhoz viszonyítva — tágasnak is mondható.

A kertészeti pavillon földszintes, nyolcszögletű és négy nagy üvegezett ajtaju bejárattal bír.

A pavillonba lépve első pillanatra is észrevesszük, hogy itt nyugalmasabb élet folyik, mint a többiben; itt nincs akkora sürgés forgás, tolongás; elég tág a tér s a látogató publikum is gyérebb.

Ez utóbbi körülmény oka abban rejlik, hogy a pavillon kissé kiesik a főbb közlekedési utvonalakból; másrészt pedig — sajnos — a publikumnak is csak kis része az, mely az itt kiállított tárgyak iránt behatóbban érdeklődik s inkább csak a kertészkedő közönség és a szakemberek találnak gyönyörűséget e pavillon ügyesen s izlésesen elrendezett látnivalóiban; bár első tekintetre is be kell vallanunk, hogy e csarnokban sok olyan iparcikk van felhalmozva, a mely tulajdonképen nem lett volna a kiállítás ezen csoportjának keretébe beleillesztendő.

utánzatait, vagy legalább térképekben, illetőleg fényképekben mutatták volna be azt.

Ha már most meggondoljuk, hogy úgy az időleges kertészeti kiállítások, mint ezen állandó kiállítás csarnoka is mily nehezen tudott betelni, — nem-e lett volna célczerűbb a kettőt egy közös tágas csarnokban összefoglalni, — amint ezt már mások is hangoztatták. S ha e kérdést közelebbről vesszük szemügyre, úgy minden esetben arra a conclusiora jutunk, hogy igenis, — sok tekintetben lett volna célszerűbb az időleges kiállítást is ilyenképen állandósítani s viszont a mostani állandó kertészeti kiállítást is közelebb vinni céljához és tőle jobban elkülöníteni a nem hozzá tartozandó tárgyakat. Az időleges kiállítás állandósítása által egyrészt fokozódott volna az érdeklődés is; de másrészt sok kertész — ki egyébiránt részt vett volna a kiállításon, — nem lett volna kénytelen akaratán kívül attól távolmaradni. Mert sokan vannak, kik csak azért nem jelenhettek meg eddig, mivel

kiállítható növényeik az eddigi időleges kiállítások pontos terminusokhoz kötött rövid időtartamai alatt tán nem voltak éppen a virágzás, illetőleg fejlődés ama stadiumában, hogy termelői velők részt vehettek volna a versenyben; holott ha a virág- és gyümölcskiállítás is folytonos, úgy az egész saison folyama alatt egy nekik alkalmasabb s megfelelőbb időpontot választva, ők is megjelenhettek volna azon. Így aztán lehetségessé vált volna az is, hogy a távolabb fekvő kertészetekből s magántermelőktől is különböző időre érkezhettek volna be a virágok s gyümölcsök, a mely utóbbiak közül sok fajtának érése éppen oly időre esvén, midőn a program szerint időleges kiállítás nem tartatik, — a kiállításon nem lehet képviselve. Így marad le a kiállításról a cseresznye, meggy, a júliusi érésű korai őszi-barack, a bogyós gyümölcsök, a köszméte, ribizke, továbbá a málna stb., a melyek nélkül bizony nem nyújthatnak időleges kiállításaink teljes képet.

Ha pedig az időleges kiállítások s a mostani állandó kertészeti kiállítás egy pavillonban koncentrálódik, úgy egyrészt segítve van ezen a bajon is; de másrészt a kiállítást látogató publicum érdeklődése és figyelme is jobban fel volna keltve a kertészeti csoport iránt; sokkal látogatottabb volna e csarnok, mint a mostani állandó kertészeti kiállítás s az időleges csarnok sem volna a közönség elől az idény legnagyobb része alatt elzárva, hanem folytonosan gyönyörködtetné nemcsak a laikus látogatót, de a szakembert is, kinek a különböző vidékekről s különböző időben beérkezett gyümölcsnemek fajtáinak összehasonlító tanulmányozására is nyílnék alkalmak.

A mi kiállításunkban is érvényesül tehát az a közmondás, hogy »maga kárán tanul a magyar« s ha eltekintünk e hiányoktól s magában az állandó kertészeti kiállítás csarnokában nézünk széjjel, úgy azt constatálhatjuk, hogy az eléggé szépen sikerült. Ugy a kiállított tárgyak elhelyezése, mint általában a rendezés csinos, tetszetős s a mi fő: nagyon tanulságos.

A következőkben fogjuk e csarnokban kiállítottaknak rövid leírását megkísérteni.

(Folytatjuk.)

Botta István.

Általános veszedelem.

— A culturnövények újabb betegségei. —

(Folytatás és vége.)

Az eddigi vizsgálatok még csak aránylag igen rövid ideig tartottak, de máris 41 növénycsalád körébe tartozó 70-nél több növényfajon állapította meg Debray ezt a *Pseudocommis*-betegséget.

Hogy egy kis fogalmat nyerjünk a felől, hogy mennyire »mindenevő« ez a gomba, föl is sorolunk egy csapat növényfajt és génuszt, melyekben — úgy látszik — egyformán jól érzi magát.

A gyümölcstermő növények közt fertőzöttek-

nek mutatkoztak még ezek: a pisztácia, fügefafa, eperfa, Ribes, granátfa, birsalma, gesztenyefa, mogyoró-bokor.

Az erdei-, diszfák- és bokrok közül: a tölgy, cziprus, *Acacia*, rózsa, *Ailanthus*, *Eucalyptus*, babérfélék, repkény, *Pinus*, juhar, *Magnolia*, *Lonicera*. *Viburnum*, *Rhamnus* stb.

Egyéb gazdasági növények: a gabonafélék, pázsitfajok (*Hordeum murinum*, *Bromus*, *Briza*), dohány, burgonya, *Lupinus*, Cicer, *Trifolium*, stb.

Vége még egy egész sereg délvidéki növény, melyek nálunk melegházakban szoktak kultúra alá jutni, melynek például a *Latania*, *Aloë*, *Dracaena*, *Agave*, *Musa*, *Strelitzia*, *Mesembryanthemum*, *Echeveria*, *Cycas revoluta* stb.

Végül nevezetes dolog, hogy ez a parazita — mint fentebb láttuk — nemcsak a túlevelű fákat, hanem még a páfrányokat sem kiméli meg, amennyiben az édesgyökerű páfrányba (*Polypodium vulgare*) is beleférközik.

A gabonafélék közt való garázdálkodása különösen nagyon figyelemreméltó jelenség. Debray Algirban megfigyelte a vetéseket és azt vette észre, hogy a nyári hőség idején egyes fehér foltok mutatkoztak a kalászosak közt; ezek a foltok azután nagybodtak, olyanformán, mint az olajcsepp a papíron, ami világosan elárulta, hogy infekciós betegség lepte meg. Az ilyen beteg gabonapalántákban, még pedig valamennyi részükben, a szárban, a levelekben, de még a gyökérzetben is ott dült a *Pseudocommis*, noha külsőleg deformációk, vagy másszerű foltok nem látszóttak rajtuk. De baj esett a termésben is, mert a még zsenge gabonaszemek a kalászosokban összeaszta, satnyák és silányok maradtak. Egy részük azonban megtartotta csiraképességét. A beteg foltok helyenkint annyira szétterjeszkedtek, hogy az egész fertőzött vetési területet elfoglalták.

Debray azt hiszi, hogy a Páris egyik sétahelyén 1894-ben rohamosan elhalt *Ailanthus*-fák is ugyanettől a parazitától pusztultak el; a mi annál hihetőbb, mivel Mangin, ki az elpusztult fákat vizsgálat alá vette, a baj okául a törzsben tömegesen letelepedett sárgás idegen testeket talált, amelyek a nedvkeringést tökéletesen megakasztották a sejtekben. Azok a sárgás testek nyilván nem voltak egyebek, mint a *Pseudocommis* betokozott (kysta vagy ceroid) alakjai.

Ha már most mindezekben a jelenségeken és vizsgálati eredményeken végignézzünk, első gondolatunk az, hogy olyan parazitával, mely egyformán fenyeget mindenféle növényt: egy-szikút, kétszikút, túlevelűt és páfrányt, eddig még nem ismertünk a gombák közt. Nem hallgathatjuk el, hogy az eddig megfigyelt különféle növényfajokban konstataált *Pseudocommis*-kolóniáknak faji azonossága jelenleg még csak alaktani jellegekre van alapítva, vagyis arra, hogy a valamennyi fertőzött növényben talált parazita-testek az erős mikroszkopikus nagyítások alatt is egészen egyformáknak bizonyultak. Mindamellet az azonosság

apodiktikus bizonyossággal még eddig megállapítva nincs. Ezt csak átoltással lehet majd bebizonyítani, vagyis úgy, hogy ha például a szőlőből kivett nyálkagombát a buzapalántába, krumplibá, gyümölcssemetébe és viszont fogják gondosan átoltani, és az átoltás helyén a parazitának továbbfejlődését és az illető mesterségesen fertőzött növényben való továbbterjedését pontosan megfigyelni.

Ohajtásunk persze az volna, hogy az ilyen utólagos kísérletek alapján más bizonyulna be, mint amire az eddigi mikroszkopikus vizsgálatok eredményei vallanak, t. i. az, hogy a sokféle növényben garázdálkodó nyálkagombatömegek, ha mindjárt alakilag egészen megegyezők is, biológiailag még sem egészen azonosak a *gommose bacillaire* okozójával. Be kell azonban vallanunk, hogy ebbeli reményünknek eddigelé nagyon kevés támasztéka van. Mert ha csak egy-két növényfajban konstatálták volna a bajt, még csak másképpen állana a dolog; éppen az az aggasztó, hogy majdnem minden fűnemű és fás növényben ugyanazt a formát álcázzák le és így igen valószínű, hogy itt egy általános, gonosz, a növénytermelés minden ágát fenyegető ellenségről van szó.

Védekezésről olyan értelemben, hogy a beteg növény meggyógyuljon, eddig szó sem lehet. Legfőlebb a baj továbbterjedésének, továbbhúrczolásának megakadályozása sikerülhet.

Debray Viala-tól kapott Kaliforniából hozott vizsgálati szőlőanyagot, és a kaliforniai szőlőbetegség és a *gommose bacillaire* parazitája közt éppen olyan kevésbé talált alaktani különbséget, mint az utóbbi és az olaszországi valódi *mal nero*-é között. Továbbá ugyancsak gyanu merülhet fel abban az irányban is, hogy az őszi baraczk rettentő amerikai betegségei: a *peach yellows* és a *peach rosette*, melyektől matematikai biztossággal pusztul el minden fertőzött őszi-baraczk-ültetvény, ha csak az inficiált foltokat mindjárt kezdetben nem sikerül gyökeresen kiirtani, talán szintén ettől a parazitától származnak.

Mindenesetre ügyelnünk kell most már arra, hogy különösen azokon a vidékeken, ahol a szőlő mézgabetegsége meg lett állapítva, nem mutatkoznak-e aggasztó megbetegedések a gyümölcsfák és egyéb kultivált növények között?

Mert ha Debray vizsgálati egész terjedelmükben megerősítést nyernek, akkor — ez iránt nem lehet kétségünk — beláthatatlan végü perspektiva nyílik meg előttünk; és ebben az esetben az említett fölfedezések igen könnyen, majdnem olyan jelentőségűek lehetnének, mint annak idején a hatvanas években, a filloxera felfedeztetése.

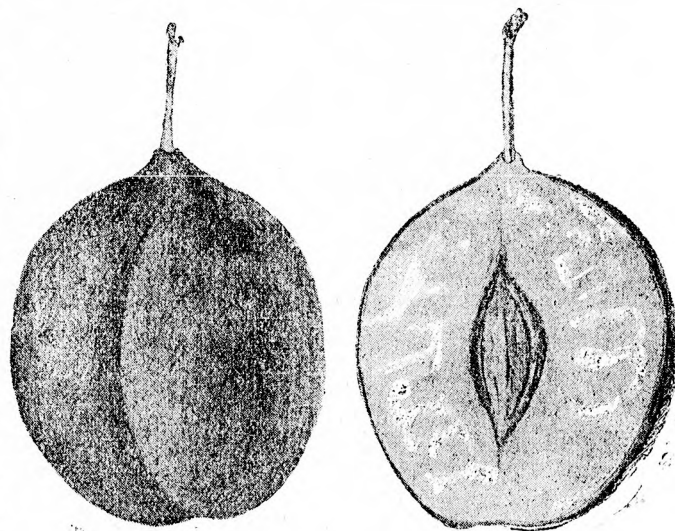
Sajó Károly.

Az ungi vörös szilva.

Hazánk északkeleti megyéiben, Ung, Bereg, Marmaros, Ugocsa és Zemplénben nagy mennyiségben tenyésztetik. Igénytelensége vetekedik a

St.-Antoine szilvával, csakhogy ennél sokkal értékesebb. Különösen a felvidéki kis gazdák kertjeiben található nagy mennyiségben, hol minden ápolást nélkülöz. Gyöksarjak által szaporítottatik. A leg szebb gyöksarjakat a gazda meghagyja, legfeljebb oldalhajásaiktól megtisztogatja, — ebből áll az egész cultura. — Oly szívós természetű, hogy kipsztítani alig lehet, a hová egyszer magát befészkelte. Oltani nem szükséges, mert gyöksarjairól is olyan gyümölcsöt terem, mint az anyafa, bár hasztalan munka nem volna az oltás, miután ennek is, mint a besztercei szilvának igen sok, többé-kevésbé értékes változatai vannak.

A fagy iránt nem érzékeny. Korán fordul termőre, majd minden évben terem, s oly bőven, hogy ágai idősebb korában rendszerint letöredeznek. A gazdák nem sokat törődnek azzal, hogy a gyümölcsrel terhelt fákat feltámasszák, s e miatt alig lehet idősebb koru ép fákat találni, — a koronájuktól többé-kevésbé megfosztott fák siralmas látvány nyujtanak.

36. ábra.

Hátránya ezen szilvafajtának, hogy iparszerűleg csak egyféleképpen lehet feldolgozni, t. i. szeszfőzésre, mert laza, lédus husa miatt sem aszálásra, sem íz főzésre nem alkalmas.

Nyersen való fogyasztásra szintén nem keresik, bár nem kellemetlen izü, de a sok, jobbnáljobb szilvafajtával nem állja ki a versenyt. — Az ungvári piaczon nem szabad árulni, mely tilalomnak, kolerás világban, lehet némi jogosultsága, de máskülönben nincs semmi értelme, mert érett korában jó vértisztító, s olcsósága miatt különösen a szegényebb néposztálynak van hivatva táplálékul szolgálni.

Messzebb szállításra csak félérett korában alkalmas, midőn a lengyel zsidók által Galicziába vitetik, hol még híre sincs a szilvának.

Sajnos, hogy gazdáink nem igen foglalkoznak szeszfőzéssel, hanem a termést többnyire a helybeli korcsmárosnak adják el, 20—30 krnyi potom áron, régi vékánként, s így a legnagyobb nyereséget ez rakja zsebre.

De ezen alacsony ár mellett is szépen pénzel a gazda, a mennyiben jó terméskor egy holdnyi, rendesen beültetett szilvából 100—150 frtot vesz be.

A lepárlásra igen primitív, régi szerkezetű kazánok használatnak, melyek a szeszt tökéletlenül vonják ki, s a hiányos csőszerkezet miatt ennek is egy része elillan, — s ha ehhez még hozzávesszük, hogy a szilvát félérett korában verik le a fáról, tehát midőn még igen kevés cukortartalommal bír, meggyőződhetünk ezen szilvafajtának a szeszfőzésre alkalmas voltáról, midőn a magas adó mellett ily körülmények közt is szeszé való feldolgozása kifizeti magát.

Leírását következőkben adjuk:

Származása ismeretlen, a multak homályába vész, mert emberemlékezet óta tenyésztetik.

Nagysága, a középszerűnél nagyobb. Alakja változó, leginkább hosszás gömbölyded, alsó végén hirtelen gömbölyödik s laposan végződik, száras végénél kissé összehúzódik, s kicsiny felhánt szélű, de elég mély szármélyedésben végződik. Zöme száras vége felé esik.

Szára vékony, középhosszu, zöldszinű, itt-ott rozsdafoltokkal. Vágánya széles, sekély, s a gyümölcsöt két egyenlő részre osztja. Bibepontja kis sárga pont alakjában jelentkezik a felszínen, a vágány végénél.

Szine kékesvörös, világoskék hamuval bevonva, eléggé szembetűnő apró, szürkés pontozattal. Belseje, husa aranysárga, lágy szerkezetű, igen lédus, nagy cukortartalommal, magjától nehezen válik. Magja hosszukás, keskeny és hegyes.

Fája erőteljes, vig növési, a talajban nem válogat, de a nyirkosságot alulról vagy felülről megköveteli. Míg a csapadékban dus hegyvidéken majd minden évben terem, a síkságon csak minden 3—4 évben mutatja be termését.

Gyümölcsei jól állanak a fán. Esős időben, vékony héjuk miatt felrepedeznek, mi azonban a szeszfőzésnél nagy hátránynak nem tekinthető.

Nagyon kívánatos volna, ha ezen szilvafajta hazánk minden vidékén, mely a szilvatermelésre alkalmas, elszaporíthatnák, s a nálánál sokkal silányabb szilvákat kiszorítanák. Oltóvesszők és gyök-sarjak az ungvári állami faiskolánál szerezhetők be.

Bornemissza Zoltán.

Versenycsomagolás Londonban.

A napokban Kecskemét város közönsége előtt gyümölcsértékesítésről szólván — megfogható képet igyekeztem adni a nyugaton, főleg Angolországban és Kaliforniában divó értékesítési módokról. Elmélkedésemben a város tényleges termelési viszonyait tartottam szem előtt s lehetőleg a nyersen való értékesítésre szoritkoztam. Különben is Kecskemétet ez idén még kevésbé érdekelheti ama komplikáltabb tevékenység, mely a gyári feldolgozásban nyilvánul a miatt főleg, hogy minden bősége mellett is feldolgozásra még nagyon fogyatékos a termése; de meg mindaddig, amíg messze földről eljönnek ide-

gen kereskedők s be sem várva a barackkérést, jó áron elhordanak mindent, amit a fa csak adhat — mindaddig felesleges dolog Kecskemétet a földolgozás nehéz gondjaival untatni.

Annál jelentősebb dolog éppen baracktermése tekintetéből a csomagolás és szállítás mivolta felől tájékoztatni Kecskemét lakosságát.

Maga az életrend, mely piacán uralkodik, mutatja a kérdés aktuális voltát. Az idegen kereskedő, aki átveszi a termést, meglehetősen felszínes szortirozással megelégszik, vesszőkosárba hányatja az egyenetlen fajtájú gyümölcsöt, a kosarat meg jó tetésen rakatja s vászonnal lefeszítve küldi világgá. Ez eljárást természetesen csak a félig érett gyümölcs tűri meg, minélfogva aztán a fogyasztó igen szegényes fogalmat nyer a barack nemes zamatjáról.

Igaz, hogy a termelőt ilyképen a csomagolás és szállítás veszélyei nem érintik, azonban a tisztaság és józan kereskedelmi raison megkívánja, hogy gyümölcsünk becsét a fogyasztónk szemében tőlünk telhetőleg fokozzuk.

Az érett barack valóban finnyás valami a messzire való szállítás tekintetében, de gondosabb csomagolással (péld. kaliforniai módra, rekeszes ládákban szállítva) jobban megérlelve mennyivel fokoznók értékét, azt az a szegény muszka fogyasztó még csak nem is sejt!

Egyébiránt gyümölcskereskedésünknek ország-szerte közös egy baja a csomagolás hiányossága, tehát technikai baj, amelyen egy kis energiával segíthetünk. A hivatásszerű kertész, kivált az, aki szakszerű iskolázásban részesült, könnyen belé nevelődik a kereskedelem követelte sok apró tapasztalatba, de az a nehézkes magyar földműves, akit tengerin és búzán kívül még semmi sem köt le, nem egyhamar adja fejét az efféle tanulmányra, még az a kecskeméti sem, aki a gyümölcsstermelést már valamennyire becsüli.

A kecskemétiakat tehát elég közlőrl érintette már a kérdés ez oldala, amidőn egy csomagolási versenyt próbáltam elébök rajzolni.

Az angolországban gyakran tartatni szokott speciális kiállítások érdekes epizódjait adják az illető ipari vagy gazdasági ággal kapcsolatos munkaversenyek. A virágkiállításokon koszorúköti leánykák versenye az, mely a nagy közönséget toborzza, a tejgazdasági kiállításokon a vajköpülő leánykák vonzzák a tömeget, a gyümölcs- és zöldség kiállításokon pedig a csomagolási verseny adja a reklámlámpát.

1895. szeptemberjében a királyi kertészeti társaság kiállításán *) volt módomban egy ilyen versenynek szemtanuja lenni. Részt vettek abban nemcsak leányfélék, hanem jól megtermett kertészek, sőt kertgazdák is, természetesen a firma jó híre kedvéért.

A versenynek mivolta számunkra főleg annyiban hírhat érdeklő, hogy minő szempontok vezették a bírakat a pálma odaítélésénél. Voltak például

*) A Crystal Palaceban.

olyanok, akik kosárba csomagolták a gyümölcsöt, a bírák azonban érdemesebbnek ítélték a ládát, már térfogatának szabályos voltánál fogva is. Akikben több önbizalom lakott, nem választották a könnyebben csomagolható almát vagy körtét, hanem a finnyásabb szőlőt vagy paradicsomot (amelyet az angol kiválólág gyümölcsnek becsül) versenytárgyul. Tudott dolog már nálunk is, hogy a kereskedelem mily nagy súlyt vet rá, hogy a gyümölcs, kivált a körte-féle teljes kocsányjával megőriztessék. Az angol kertészek e tekintetben egész sor óvintézkedéssel rendelkeznek. Az elegyengetésnél aztán úgy iparkodnak, hogy minden gyümölcs-szár másik három vagy négy alma közötti üregbe kerüljön; ha meg valamely száron egy-két csinos levél is megmaradt, valósággal körülsánczolják azt. Észszerű elrendezést főleg a körténél mívelnek, olyat, hogy a körte szárát, főleg a szárán levő vastagodást sér tetlenül megőrizték. E végből hosszanti tengelyök irányában egymással szembe fektetik az egyes darabokat, két-két körte közé minden szemben eső harmadiknak a szárát, de oly távolságban, hogy a szár természetes görbülése kényelmesen elférjen. A körténél érthető e gondosság, ha tudjuk, hogy a kereskedelemben törött száru körte értéke vesztett lesz; azonban az angol megköveteli ezt más gyümölcsnél szintén, még a szilvánál is. A főntebb említett versenyen jellemző volt a szőlő csomagolása; egy versenyző ugyanis nem fektette papirosba csomagolva fürtöként egymás mellé a szőlőt, ahogy az egész világon szokás, hanem fölhasználta kosarának speciális mivoltát: ugyanis nem láda, hanem kosár állván rendelkezésére, kosarának hatalmas patkószerű fülét okosan kihasználta azzal, hogy végig aggatta a bibliai szőlőre emlékeztető angol fürtökkel, úgy hogy a kosárban egy fürt sem feküdt, hanem valamennyi függött, amely leleményességnek meg van az a becsé, hogy a szőlőfürtöket csak oldalról éri némi nyomás; alul, felül pedig teljesen szabadok. Meg is nyerte ez eredeti és czélszerű eljárásával a második díjat.

Döntő értéke volt egyebek mellett a versenyző hiteles számlájának, amelyet kiki a maga verseny munkájáról kiállított. Minutiosus hűséggel fel van abba véve minden olyas csekélység, aminek értékét angol pénzben már alig-alig szokás kifejezni. Legyen szabad e helyütt az első díjat nyert versenyzőnek a számláját fordításban közölni; a csomagolás anyaga vegyes gyümölcs volt:

A csomagolás költsége.

1/2 font fagyapot,	3 ^d fontja	1 1/2 d
2 oz. kötőspárga,	1 ^d	2 1/2 »
3 iv papiros,	2 ^d egy kőncz	1/4 »
1 darab etikett,	3 ^d tuczatja	1/4 »
1 darab láda	2 ^d darabja	2 »
1/2 óra csomagolás,	6 ^d egy órai idő	3 »

Összesen: 8 1/2 d

Ami magyarul (d = 5 kr) körülbelül 45 krt teszen ki. Itt természetesen czélszerű és izléses csomagolás megfelelő olcsósággal egyesült és e három szempont képezte a döntő momentumot a versenynél.

A számlából egy tételre, t. i. az idő árára legyen szabad rámutatni. Ime egy jó csomagolónak pénzben kifejezett becsé. Normális napokon a főntebbi adat szerint megkeres 3 frtot (10 órai munkaidővel), nyár utólján bizonyára többet is. Szóval a hatalmas forgalmu gyümölcskereskedés mellett a csomagolás virágzó egy iparág Londonban; hiszszük, hogy Kecskeméten is azzá lesz; adja az Isten!

Guttenberg Pál.

Terméskilátások.

A gyümölcs és szőlő állapotáról a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések alapján a következőket közölhetjük:

Gyümölcs. A *Duna balpartján* gyenge gyümölcsstermés lesz. A cserebogarak és hernyóktól megkímélt kevés gyümölcsből is sok lehullott a szárazságban. Elég jó termést csak almából és körtéből várnak. A *Duna jobbpartján* általában gyenge termést ad. Kivételt képez néhány vármegye egyes része, hol főleg alma, körte, cseresznye és őszi bazaczk sok mutatkozik, bár szórványosan itt is férges és erősen hull. A *Duna-Tisza közén* a szépen virágzott gyümölcsből alig maradt valami, az ideai gyümölcsstermés gyenge lesz. A *Tisza jobbpartján* kevés, kukacz, cserebogár és a későn felismert rügyfurobogár nagyrészt tönkretette; kielégítő termést egyedül az almafa ígér. A *Tisza balpartján* alma és körte többfelé megadja a közép termést, másféle gyümölcs azonban, különösen szilva, igen kevés lesz. Szilvából csakis Máramaros vármegye huszti járásában remélnek jó termést. Cseresznye több helyen elegendő volt. A *Tisza-Maros szögén* terméskilátása mindinkább csökken, a késői fagyok után hernyók és rovarok tetemes kárt okoztak benne, sok lehullott; kajszin és őszi baraczk alig lesz, cseresznye és meggy inkább van. Itt-ott alma, szilva és körte is szépen mutatkozik. Az *erdélyi vármegyékben* gazdagon virágzott ugyan, de a terméskilátás mind a melleti fölötte különbözö; átlagban csak gyenge közepes.

Szőlő. A *Duna balpartján* a szőlők már el virágzottak, az idő kedvező. A permetezés folyamatban van; átlagban jó közepes szüret remélhető. A *Duna jobbpartján*, Sopron és Tolna megyék egyes részeit kivéve, szépen mutat és mindenütt kezd virágozni. A kedvező időben az ojtások és friss ültetések szépen megeredtek. A peronospora ellen mindenütt erélyesen védekeznek. A *Duna-Tisza közén* a szőlő virágzik s a jó meleg időben fölötte kedvezően fejlődött. Az egész vidéken mindenütt igen jó termést ígér. A *Tisza jobbpartján* általában kevés termésre van kilátás. Peronospora ellen védekeznek. Az új ültetvények kifogástalanul állanak, szépen mutatnak. A *Tisza balpartján*. Békés vármegyében itt-ott peronospora mutatkozik, Szilágy vármegyében helyenként némi fagykárok vannak benne, másfelé azonban mindenütt jól fejlődik, szép, egészséges fürtöket hozott, virágzik s a terméskilátások kedvezők. A *Tisza-Maros*

szögén terméskilátása az utóbbi időben csökkent ugyan, a fürtök nem mutatkoznak oly sűrűn, mint remélték, mind a mellett még mindig jó termésre van kilátás. A peronospora több felé fellépett, néhol már 2-szor permetezik. Az erdélyi vármegyékben elég fürtöt mutat s jól fejlődik, más évekhez képest azonban el van maradva; a kemény tél többfelé kárt tett benne. A permetezést ott is szorgalmasan végzik.

Közhasznu kérdések és feleletek.

113. *Kérdés.* Van pár ezer bokor ribizkém, a melyek a homokban nagyon szépen diszlenek, mivel azonban inkább hajtásokat és leveleket fejlesztenek, mintsem gyümölcsöt, kérem tudatni, hogy nem lehetne-e a ribizkét nyesés által bővebb gyümölcsstermés-hozásra erőtetni, ha igen, úgy mikor és miképen kell ezt végezni?

114. *Kérdés.* Mintegy 8 nap előtt permeteztem szőlőimet knittelfeldi azurinnal és most, a mellékelt levélhez hasonló foltok mutatkoznak szőlőimen. Attól tartok, hogy az peronospora, kérnék ennél fogva felvilágosítást vajjon peronospora-e ez?

Esztergom.

Sch. J.

113. *Felelet.* A ribizke bokrokat kétségtelenül lehet megfelelő metszés által bővebb terméshozásra erőtetni; ez azonban a tömeges termelésnél alig kivihető, mivel meglehetősen babra munka, miért is ajánlatosabb dolog ültetés előtt a fajtát helyesen megválasztani; mert vannak egyesek, a melyek aránylag nagy gyümölcsöket teremnek, de ez a mennyiség rovására történik, miért is ilyenek a tömeges termelésre nem valók. Mint bőven termő és így a czélnak megfelelő fajtákat említhetem: a Hollandi nagy pirosat, a Cseresnye ribizkét és a közönséges pirosat. A mi a miveltést illeti, az abból áll, hogy a felesleges hajtások őszzsel, korán tavaszszal, vagy a termés leszedése után el lesznek tőben távolítva. Ilyen felesleges hajtások a bokor tövében nőtt apró és satnyák, a melyek csak elsűrűsítik a bokrot. Továbbá az elvénült, felkopaszodott és elhalt hajtások, a melyek pótlására a tőből előjött fiatal erőteljesek hagyatnak meg. Végül el kell távolítani mind azon hajtásokat, a melyek a bokrot elsűrűsítik, hogy világosság is napfény mindenüvé behatolhasson, különben az apró termő nyársak elhálnak. Midőn ez is meg van, úgy — de csak a tavaszi metszésnél — a 60—80 cm. hosszú éves vesszők bekurtíttatnak, hogy jobban elágasodjanak, illetőleg több termőnyársat fejlesszenek. Minden talajban, különösen azonban a homokban minden második évben érett istálló- vagy keverék trágyával, mely közé fahamut, vagy káli- és foszfortartalmú műtrágyát ajánlatos keverni, meg kell a ribizke töveket trágyázni, akkor aztán a termés mennyisége és minősége mindenkor kielégítő leend. A.

114. *Felelet.* A beküldött szőlőlevélen alul fehér nemezszerű képződmény, felül pedig dudorodások láthatók, a mi elég világosan mutatja, hogy ez nem peronospora, hanem az úgy nevezett nemez-

betegség (Erynosia), a mely a szőlőatka, tehát egy apró állatka nyomában támad és így nem valami veszedelmes baj. A peronospora arról ismerhető fel és különböztethető meg a nemez-betegségtől, hogy a levél alsó lapján szinte fehér foltok jelentkeznek, a melyek azonban könnyen ledörzsölhetők. A levél felső lapján dudorok nem jelentkeznek, hanem világossárga, némileg áttetsző foltok támadnak. Ezekre kell tehát főleg ügyelni és a mint jelentkeznek, azonnal újból permetezni. A.

115. *Kérdés.* Kérem velem tudatni, mitévő legyek, hogy szamócza telepemből a csimaszt kipusztíthassam. Roppant károkat tesznek ezek; mert a legszebb tőnek gyökereit teljesen elrágják, minek következtében a terméssel megrakott tő csakhamar elhal.

K.-Unyom.

B. P.

115. *Felelet.* A csimaszt vagyis pajort felette nehéz a szamóczatelepből kiirtani, ép e miatt ajánlatos már a talaj előkészítésekor ezzel is számolni és 45—50 cm. mélyen a földet megforgatni és minden pajort gondosan kiszedni, szintugy alaposan át kell nézni a trágyát, a melylyel a földet megjavítjuk; mert az érett istállótrágyában, még inkább azonban a kompost rakásba nagyon szivesen lerakják petéiket és így mintegy mesterségesen szaporítjuk szamóczaültetvényünkben ezt az ártalmas állatot. Már kész szamócza telepekből teljesen alig irtható ki, mert a szénkéneg kipusztítaná ugyan, de akkor a szamóczatövek is tönkre mennek, e miatt tehát ez nem használható. Cselhez kell tehát folyamodni és az néha sikerrel jár. Az egyik eljárás szerint mák- vagy salátamagot pergetünk a szamóczasorok közé. Ezeknek ugyanis gyökereit jobban kedveli, mint a szamóczáét és a mint megrágja, már el is fonyad, ekkor csak utánna kell ásni és elpusztítani, mert még nem távozott onnét el. A másik eljárás, a melyet főleg homokos vidékeken lehet jó sikerrel alkalmazni, ismét abból áll, hogy a szamóczaágyak közötti utakat, továbbá a telep határait mintegy 20—25 cm. mélyen és egy ásonyomnyi szélesen kiássuk őszfelé és kitöltjük kissé szalmás trágyával és mintegy három ujjnyi vastag földréteggel fedjük be. Telelni mind ide huzódnak a pajorok. Februárban aztán kiássuk a trágyát és alóla pár ujjnyira a földet és elégetjük a pajorokkal együtt. Az árkok aztán újból kitölthetők, a midőn megint a petéiket lerakó cserebogarak keresik fel ezeket a helyeket. Midőn a cserebogárrepülés megszűnt, kiszedjük a trágyát, a melyben sok petét meg apró pajorokat találunk, ezeket is tüzzel pusztítjuk el. A leirt két eljárást együtt is czélszerű alkalmazni, az eredmény annál kielégőbb leend. A.

116. *Kérdés.* Kertem talaja 30—40 cm. vastagon jó fekete, azon alul pedig kissé székesföld. Van benne magas törzsű alma-, körte-, szilva-, cseresznye-, meggy- és kajszinbaraczk 4—5 éves fa. Az alma-, kajszinbaraczk-, cseresznye- és meggyfákon az 1894. évben volt már némi termés, csak hogy az almafák gyümölcsseit jóval az érés előtt lehullajtották s azóta nem is teremnek; körtefáim három év

óta virágoznak, de a virág a szárral együtt lehull. Közéjükben az alma- és körtefák nagyon korán öregszenek és teljesen el is pusztulnak, e miatt vajmi kevés gyümölcsfa van az itteni határban. Kérdem: miben keresendő a baj oka, a talajban vagy a kezelésben? Megjegyezni óhajtom még, hogy a múlt év tavaszán legallyaztam a vezérhajtásokat s a nyáron egy ízben ismétlem a visszametszést, mert fám olyan buján hajtottak, hogy félnem kellett, mikép az erős szél az összes hajtásokat letördeli. A folyó év tavaszán a vezérhajtásokat már érintetlenül hagytam s csak a felesleges galyakat takarítottam le; gyümölcsöm, pár kajszinbarackfát kivéve, ennek daczára sincs; a kajszin is rothadásnak indul, a körte meg lehullajtotta ismét virágát. Itt senki sem képes eme jelenségek okát adni, miért ismétlem kérésemet.

Székudvar.

M. M.

116. *Felelet.* A fák kezelése alapján el van hibázva; mert az erőteljes talajban buján növő fákat visszametszés által még nagyobb mérvű faképzésre ösztönözte, holott teljesen, épen ennek ellenkezőjére kellett volna törekednie. »Legallyazni« fiatal fát nem kellett volna, hanem a vezérvesszőket bántatlanul hagyni, vagy az 50—60 cm-nél hosszabaknak hegyét ennyire visszakurtítani és a mellék vesszőket 4 rügyre visszametszeni; a nyár folyamán a 4 rügyből előtört hajtások közül a két felsőt csapjával együtt eltávolítani, a megmaradt alsó két hajtásnak hegyét pedig bekurtítani. Így aztán fejlődtek volna termőrügyek nagyobb mennyiségben és a fák koronája világos, szellős lett volna. Most meg van egy sűrű bozót, a melyben ha termőrügy elvéve képződik is, az erős nedváramlás azt virág korában letaszítja minek következtében még bujában fejlődik annak minden hajtása. A nyári barack rothadásának főoka szinte a korona sűrűségében keresendő, miért is ezt meg augusztus hó folyamán, a midőn a többi csonthéjas fa is kirítkítható, kell kezelés alá venni és a koronát elsűrűsítő részeket eltávolítani, vagy bekurtítani. Hogy a fák községük határában rövid életűek, ez már az altalaj kedvezetlen összetételéből magyarázható meg, a melyben valószínűleg több a sziksó, mint a felső rétegekben. Itt megint gypszezéssel, mint ez lapunkban már többször ajánlva lett, lehetne segíteni és kedvezőbb eredményeket elérni.

A.

117. *Kérdés.* Az alma-pajzstetű (*Lecanium mali*) irtására a megtámadott ágakat petróleumba mártott ruhával kentük be, minek következtében azután a pajzstetvek meg is semmisültek. Azonban a nagyobb fákon a vékonyabb gallyakon, a bekenés végrehajtása nem foganatosítható pontosan és másrésről a szőlőskerteket szegélyező eleven sövényben és a beltelken mindenfelé található akáczfaültvényekből folyton átterjed a gyümölcsfákra is, úgy hogy gyümölcsfaink a védekezés daczára is újabb infekciónak vannak kitéve. Így azután a pajzstetűk ellen sem az általunk gyakorolt petróleummal, sem pedig a lapunk 68. számú feleletében közölt folyadékkal való bekenés által a lombozat és gyümölcsleverés veszélye nélkül védekezni

nem lehet. Ezekből tisztelettel arra kérjük a t. szerkesztőséget, miszerint sziveskedjék velünk tudatni, vajjon nem lehetne-e ezen betegség ellen is fecskendezéssel védekezni és ha igen, mily erős oldat kell akár a dohánylúgból, akár a quassia főzetéből ezen célra?

118. *Kérdés.* Homokterületen ültetett új szőlőkben a szépen fejlett 5—6 éves tőke fejek elvesznek és nyakhajtást hoznak, a feldozásul használt jó erős gyökeres vesszőültetések, buktatások, homlítások nagyrésztben megsemmisülnek, s ha hajtást hoznak, azt a földből hozzák. A talajt megásva a beteg tőkék szárain, valamint az ujtásokon is a cserebogár pajort és annak rágását találjuk, alantírott közs. jegyző ez ellen vakondokat fogdosztatott össze és bocsátott szőlőjébe. Nem lehet tagadni, hogy ennek is van némi hatása, de a vakondok a talajt a tőkenyakak és gyökérzetek körül nagyon össze furkálják, s minden valószínűség szerint a vakondok sok gyökérzetet is elrágat és a vakondok által visszahagyott lyukba hatoló gyökérzet pedig penészt is kaphat, így ezen védekezéssel tökéletes eredményt nem lehet elérni. Régebben valamelyik szaklapban olvastuk, hogy ezen csapás ellen szénkénegezéssel lehet alaposan védekezni, hogyha az ezzel való védekezés jó eredményre vezet: egész tisztelettel kérjük a tekintetes Szerkesztőséget, miszerint kegyeskednék velünk tudatni, hogy szénkénegező gépet hol és mily árban kaphatnánk, mily adagokban és mily területre kell a szénkéneget a talajba fecskendezni, s egy kat. holdra mennyi szénkéneget szükséges?

Ny.-Bogát.

E. J.

117. *Felelet.* Az almafa-pajzstetű ellen való védekezés ügyében intézett kérdésre vonatkozólag tudatjuk, hogy nagyobb fák ágain, gallyain megtelepedett pajzstetvektől más módon szabadulni nem lehet, mint az által, hogy a meglepett részeket kefével vagy durva szőr-kezttyűvel letisztítjuk, utána pedig mézstejjel bekenjük. Sok esetben célszerűbb az ilyen fákat tavasszal vagy ősszel erősen visszavágni a vastagabb részeket és ezeket gondosan megtisztogatni. Az akáczfától ez esetben nem kell tartani, mert ennek pajzstetve nem tesz kárt az almafákon. Folyadék, melylyel sikeresen lehetne permetezni a pajzstetvek ellen, eddig nem ismeretes, mert az állatok felette szívós természetűek s az őket megölő folyadék a fában is kárt tenne.

Sch.

118. *Felelet.* A cserebogár pajorok ellen a szénkénegezés jó és e célra ősszel szüret és esős idő után meg kell szénkénegezni oly formán, hogy a tőkétől 10 centiméternyire minden egyenlően elosztott négyszögmeternyi területen négy lyukat fúrunk és abba egyenlően 6 gramm szénkéneget lövellvén, a lyukat gyorsan és jól betömjük. Szénkéneget és gépet is kaphatnak a tarczali m. kir. vinczellériskolától. A gép ára 35 frt, a szénkéneget mmja 19 frt, egy kat. holdra 125 kiló szükséges. Egyébként, hogy a tőkék fejüket elhagyják és alulról hajtanak — ez nézetem szerint a téli fagytól is származhatik, miért is alacsonyabban kell a

tőkefejet képezni és télre jól, vastagon kell azt befedni.

M.
119. *Kérdés.* Bátorokodom mellékelve szőlőm talajából mintát beküldeni, szives megvizsgálás végett és kérem velem tudatni, e talajba milyen amerikai alanyra oltott szőlőt ültessenek, az ültetést mikor és mily mélyre forgatott talajba eszközöljem?

120. *Kérdés.* Tekintettel arra, hogy szőlőink nagyon messze (3—4 órányira) vannak a községtől és magasan fekszenek, kérdelem: mily trágya lenne ide a legcélszerűbb és legkevesebbe kerülő? Valljon nem lehetne-e itt műtrágyával trágázni, miután az istállótrágya odaszállítása nehézkes és költséges?

121. *Kérdés.* Mint jegyző, nem kaphatnék-e az államtól ingyen vagy mérsékelt áron amerikai gyökeres-vesszőket egy szőlőiskolaterülepítés céljából; miután a község nem akar szőlőiskolát létesíteni?

122. *Kérdés.* Mi jobb? az amerikai alanyt helyben vagy kézben oltani, avagy mindjárt kész oltványokat venni?

123. *Kérdés.* Célszerű-e az ily oltványokat magasra, hosszúra művelni, avagy alacsony fejre metszeni?

124. *Kérdés.* Talajomban milyen gyümölcs-nem válna be legjobban?

Izbiste.

L. V.

119. *Felelet.* A beküldött talaj homokos agyagból áll és mésztartalma csak 5·2%; ez okból abba akár Ripariára oltott európai szőlőt is ültethet; feltéve, hogy a talaj kellő mély és trágával minden 3—4 évben bőven lesz istápolva. Az ily oltványok mindenkor 65 cm. mélyen forgatott talajba és tavasszal ültetendők.

120. *Felelet.* A talaj az állati trágyát egészen nem nélkülözheti; mert humustartalomban szegény. Legfeljebb azt teheti meg költségkimézés szempontjából, hogy egy kat. holdra 30 szekér helyett 15-öt vesz és a felét műtrágyával pótolja; tehát vesz 100 kil. chilisalétromot, 100 kil. csontliszt-szuperfoszfátot és 100 kil. koncentrált stasfurti káli sőt. E háromféle műtrágya a 15 fuvar istállótrágyával keverendő és 300 grammos adagokban a tőkék mellé ásandó le; de majd csak a kiültetett oltványok mellé, a kiültetési év őszén. Feketés színű kötött talajban lehetne tisztán műtrágyákat is alkalmazni, mely esetben azokból két annyi kiló lenne egyenként és holdankint veendő.

121. *Felelet.* Az államtól ingyenesen csakis községek, egyletek és szövetkezetek kaphatnak ingyenes vesszőt, magánosok nem. Különb az állami telepeken az amerikai vesszők úgyis elég olcsók; azoknak kisebb mennyiségben való beszerzése úgy sem kerül sokba.

122. *Felelet.* Kötött márgás talajban jobb kiültetni a szőlőbe megfelelő gyökeres alanyt és jövő tavasszal ott helyben beoltani. Igaz, hogy a meg nem eredtek elcsúfítják az ültetést és pótlólag lesznek oltogatandók, de a megeredtek hamarabb teremnek és tovább eltartanak. Lazább talajoknál — mint a beküldött is — lehet kézben oltani és

jó kerti talajban iskolába rakni. A jól megeredtek azután következő tavasszal lesznek állandó helyükre kiültethetők. Lehetne talajába kész oltványokat is venni, de azok drágák (ezrük 120 frt) és nem igen kaphatók még ily drága áron sem, amint azt az idej tavasszal is mindenki tapasztalhatta. Az oltásmódra nézve az angol (nyelves) avagy egyszerű párosítást kell alkalmazni; helyben, főleg szép erős alanyoknál nagyon jól be fog válni a Comy-féle ékoltás is.

123. *Felelet.* Az amerikai oltványokat nem szabad fejre metszeni; czombra kell azokat nevelni egyáltalában és ha igen erős fával birnának, akkor lehet azokat hosszú szálvessző műveletre is fogni. Mihelyt azonban az látszik, hogy a szálvessző meghúzza, a jövő évben már vissza kell menni csapra, nehogy a tőkét megerőltessük, mert már több helyen láttam, hogy az oltványokat két évi karikára metszés nagyon kimerítette.

124. *Felelet.* Talajában legjobban fog menni a szilva, cseresznye, meggy és a kajszinbarack, kevésbé az alma és még kevésbé a körte. *M.*

Vegyes közlemények.

Kitüntetések. Ő csász. és ap. kir. Felsője gróf *Desseffy Aurélnak*, az O. M. G. E. és a magyar földhitelintézet elnökének a val. belső titkos tanácsosi méltóságot, báró *Lipthay Béla* főrendiházi tagnak és az országos magyar kertészeti egyesület alelnökének a Lipót-rend közép keresztjét, *Balás Arpád*, kir. tanácsos és gazdasági akadémiai igazgatónak a III. oszt. vaskorona rendet, *Kodolányi Antal* gazdasági író és ny. gazd. tanintézeti igazgatónak a kir. tanácsosi címet, végül *Czeiner Nándor* közigazdasági előadónak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Magyarországi kertészek országos kongresszusa. Az országos magyar kertészeti egyesület által küldött kongresszus-előkészítő bizottsága már megállapította az ez év folyamán megtartandó kertészeti kongresszus szabályzatát, melynek pontozatai a következők: 1. A magyarországi kertészek kongresszusa 1896. évi augusztus hó 25-én tartatik meg. 2. Ezen országos kongresszust az orsz. magyar kertészeti egyesület szervezte. Ezen kongresszuson mint tagok csupán a magyar korona területén lakó kertészek és kerttulajdonosok, vagy ha a kertészet valamely társulat tulajdona — ilyenek jogi képviselői vehetnek részt. Mint vendégek, külföldi szaktársak is részt vehetnek. 4. A tárgysorozat és napirendet, valamint a tárgyalandó kérdések jegyzékét a kongresszust előkészítő bizottság, mely Budapesten az említett egyesület kebelében működik, később fogja közzé tenni. 5. A kongresszuson a kertészetet érdeklő kérdések fognak beható megbeszélés alá vétetni. 6. Ezen kongresszus csak az esetben tartatik meg, ha a f. é. aug. hó 1-ig legalább 50 résztvevő jelentkezik. Ez esetben az érdekeltek erről külön értesítettnek. 7. Azon résztvevők, kik maguk szándékoznak valamely in-

dítványt tárgyalni vagy mások által tárgyaltatni, felkéretnek, hogy ebbeli kívánatukat az előkészítő bizottság titkári hivatalával legkésőbb ez év július hó 15-ig közölni sziveskedjenek. 8. A szervező bizottság a kérdésekből kiválasztja azokat, melyek a napirenden elő fognak fordulni s a résztvevőkkel érintkezésbe lép arra nézve, hogy jelentéseiket e kérdésekről írásban nyujtsák be. 9. A kijelölt kérdéseken kívül levő témákat is felvesz az előkészítő bizottság, ha azok kongresszusi tárgyalásra alkalmasoknak találhatók s ha azok úgy, mint a már felvett kérdések, az előkészítő bizottság titkári hivatalához legkésőbbben 1896. évi július hó 15-ig benyujtatnak. 10. A kongresszus tiszti kara áll: a) egy elnökből; b) két alelnökből; c) egy vezértitkárból; d) egy jegyzőből. Ezeket, valamint a szükséghez képest mutatkozó többi bizottságokat, elnökeket és előadóit a kongresszus maga fogja megválasztani. 11. Értesítések, vagy felvilágosítás iránti megkeresések a kongresszus-előkészítő bizottság titkári hivatalához (Orsz. m. kertészeti egyesület, IV. Koronaherczeg-utca 16) intézendők.

Gazdasági iskolai ösztöndíjak. A földművelésügyi miniszter az 1896/97. tanévben egyelőre egy-egy tanítóképzőt végzett ifjúnak 400—400 forint ösztöndíjat adományoz a végből, hogy ezek a tanítói oklevél elnyerése után azonnal az adai, algyói, debreczeni, kecskeméti, nagy-szent-miklósi, pápai, rimaszombati és szent-imrei m. kir. földműves iskolához menjenek és ott a többi növendékekkel együtt végezzék az iskola két éves tanfolyamát, de egyúttal tartaniok, hogy ezen idő alatt a tanításban is gyakorlatot és járatosságot szerezzenek. Az ekként előkészült tanítókat azután a vallás- és közoktatásügyi miniszter fogja alkalmazni. A tanítók a földműves iskolákba a tanító-képzők igazgatói ajánlataira oly feltétel alatt fognak felvétetni, ha előre kötelezik magukat, hogy a két évi tanfolyam elvégzése után legalább öt évet államszolgálatban fognak eltölteni.

A szőlőmoly (Cochylis ambiguella) az idén olyan mérvben lépett fel a budai és mint értesülünk a nagykőrösi szőlőhegyekben is, hogy valószínű csapás számba megy, miért időszerűnek látjuk olvasóink figyelmét erre felhívni. Az apró hernyó pókhálószerű szövedékben lakik, amelylyel összevonja a szőlőfürtöket és lerágja az apró bogyócskákat, amelyekkel táplálkozik, tönkretéve egész fürtöket. Mentől tömörültebb a fürt, mentől jobban meg van a tőke rakva, annál nagyobb a kártétele. Érett korra jutva a karó, vagy szőlőtő hasadékaiban bebábozza magát, hogy jul—aug. mint kifejlődött lepke ismét elrakja petéit, melyekből a kibuvó hernyók ismét folytatják a zsendülésnek induló bogyókban kártételüket. Pusztítani a hernyók összezedése, továbbá Kvassia főzettel való permetezés, rovarpor és naphthalinnal való beporozás által lehet. A lepkék számát pedig rovarfogó lámpák és tüzek gyújtásával szokták kevesbiteni.

Uzleti közös tárcza.

Őszibaraczkot keres szállításra J. E. Stroschein gyáros Berlinben (S. O. (Skalitzer-strasse 104). Ajánlatok hozzá intézendők.

Szorgalmas és szakértő vinczellért keres 8 hold szőlejehez Láng József birtokos Palics-on (Szabadka mellett). Ajánlatok közvetlenül hozzá küldendők be.

Eladó szamóca palánták Unghváry József kertészetében Czegléden. Több ezer cserepekbe gyökeresített szamóca (földieper) palánta kapható 30 fajtaban, köztük 7 elsőrendű ujdonság. A nagy gyümölcsűek árai: 1 drb egy fajtaból 5 kr. 10 drb 40 kr. 100 drb 3 frt. 100 drb név nélküli vegyes 2 frt. Nem cserepekben gyökeresítettek fele árban számíttatnak. 100 drb hónapos név nélküli 50 kr., névvel 1 frt. Név- és árjegyzékkel készséggel szolgál a fenti kertészet.

Az „Egressy duránczija“ az összes őszibaraczk-fajok legnagyobbja s legértékesebbje szemzőhajtásai kaphatók az előállító Szatmáry Sándor kertészeténél: Darányi Béni kertésznél, Halason. 10 drb szemzőhajtás ára 1 frt. Gyümölcsének drbja 20 kr. 5 kilós posta kosár 5 frt.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. M. úrnak, Hodrusbánya. A törött üvegben érkezett és összerázott állatok csontkák s így biztosan felismerhetők nem voltak. Tessék élő állapotban, vagy szeszben újra beküldeni s akkor megmondjuk vajon a rovarok csakugyan az Ön által leírtak-e?

Dr. G. B. úrnak, Tamási. Rovartani rovatvezetőnk Sajó Károly tanár kéri, hogy a 82-ik kérdésben felhozott rovarálcák járataival bíró körtegally darabokat hozzá Gödöllő-Veresegyháza (Kis-Szent-Miklós) mint érték nélküli árumintát közvetlenül beküldeni sziveskedjék, mire a vizsgálat eredményét közölni fogja.

L. S. úrnak, Palics. *H. K.* úrnak, Világos-puszt. A múlt szám tárczájában hoztuk.

Előljárósnak, Ny.-Bogát. *K. G.* úrnak, Kecskemét. *K. L.* úrnak, Talpas. *W. K.* úrnak, N.-Mákfa. *G. B.* úrnak, Ada. *V. J.* úrnak, Endrőd. *R. J.* úrnak, Székesfehérvár. *K. K.* úrnak, Szalafő. *D. L.* úrnak, Aszód. *Sz. J.* úrnak, M.-Homorog. *Előljáróság,* Apostag. *D. J.* úrnak, Kalocsa. *K. J.* úrnak, K.-Félegyháza. *G. J.* úrnak, Budapest. *Előljáróság,* Tass. Magánlevelet irtunk.

M. L. úrnak, Csongrád. *K. M.* úrnak, Varjas. *Zs. J.* úrnak, Jász-Dósa. A szőlőművelési káték elküldettek.

H. L. úrnak, Kecskemét. Megkaptuk és a jövő számban hozzuk.

K. L. úrnak, Nyir-Bogát. Először kell a kátrányt megolvasztani és aztán belekeverni a naftalint, külön kell a meszet a vízzel megolvasztani és a kátrányhoz keverni. Ezen szerbe kell aztán a kiültetendő sima venyigét ültetés előtt mártani, hogy aztán a pajor ne bántsa! Nem igen hallottam még e szert dicsérni.

E. J. úrnak, Nyirbogát. *L. V.* úrnak, Izbiste. Levelekre a közérdekű kérdések és feleletek rovatában válaszoltunk.

U. L. és *S.* úrnak, Czegléd. Örvendünk a szerencsés és igazságos fordulatnak, nemkülönben annak is, hogy 141 méter mélységből bőven bugyog az artézi víz.